

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งในทีมสุขภาพที่รับผิดชอบการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปทางการพยาบาลในการประเมินสภาวะสุขภาพ ตัดสินใจให้การช่วยเหลือดูแล ให้คำแนะนำ เพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถปรับตัวต่อภาวะที่เผชิญอยู่อย่างดีที่สุด และมีสุขภาพดีตามอัตรภาพของตน การให้บริการในโรงพยาบาล จะมีการเสริมการสอนให้ผู้ป่วยและญาติรู้จักปฏิบัติในการดูแลตนเองมากขึ้น ทางด้านวิชาการพยาบาลมีความต้องการวิชาความรู้และทักษะมากขึ้น พยาบาลมีความรับผิดชอบส่วนตัวในการประกอบอาชีพ สมรรถภาพในการพยาบาลจะต้องมีการศึกษาและแสวงหาความรู้ อยู่เสมอ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการจัดระบบการบริหารงานที่สามารถใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเรื่องสุขภาพอนามัยและความเจ็บป่วยของประชาชน

การพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในด้านบริการพยาบาลและวิชาการพยาบาลได้มีการกระทำอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดเวลา มีทั้งการจัดประชุมทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัยและดำเนินการพัฒนารูปแบบของการให้การพยาบาล การพัฒนาของวิชาชีพจะต้องมีศาสตร์หรือองค์ความรู้ของตนเอง ต้องใช้เวลาในการศึกษาระดับสูง เพื่อนำความรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือเป็นหลักในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ ซึ่งหน้าที่ของพยาบาลข้อหนึ่งคือ ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และความก้าวหน้าทางวิชาชีพพยาบาลผดุงครรภ์ หรือการพยาบาล และผดุงครรภ์ (สภาพพยาบาล, 2528) พลังความรู้ ความเชี่ยวชาญ เป็นภาระกิจของพยาบาลทุกคนต้องนำความรู้มาปฏิบัติการพยาบาล ทำหน้าที่ด้วยความรอบรู้ มีทักษะ มีการพัฒนาความรู้และประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณภาพทางการพยาบาล (ทองใบ บุญยพันธ์, 2534) ด้านวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบงานในหอผู้ป่วย ด้านวิชาการในหอผู้ป่วยเป็นการจัดระบบงานเพื่อสนับสนุนการให้บริการมีประสิทธิภาพและพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะการปฏิบัติงาน คุณธรรม จริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความมั่นใจใน การปฏิบัติงานสามารถที่จะสอนนิเทศ ควบคุมกำกับงานที่รับผิดชอบ

และได้เสนอแนะการเสริมความรู้ทางวิชาการในหอผู้ป่วย (มาลี สนธิเกษทริน, 2519) จึงกล่าวได้ว่าการให้บริการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้รับบริการ พยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และพัฒนาทั้งคนและระบบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

งานบริหารการพยาบาลประกอบด้วย 3 งานพร้อม ๆ กัน คือ งานบริหารทั่วไป งานบริหารการพยาบาล และงานวิชาการ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2521 กองการพยาบาล, 2530 สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, 2530 สมาคมพยาบาลอเมริกัน, 1972) ผู้บริหารการพยาบาลควรมีความเป็นนักวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กว้างขวาง (สมบัติ พันธุ์คง, 2518) ต้องมีการพัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องของบุคลากรพยาบาล เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) การจัดสิ่งสนับสนุนความรู้ความสามารถในโรงพยาบาล 2) การจัดประชุมเกี่ยวกับวิชาการ 3) การศึกษาดูงานจากสถาบันอื่น 4) การศึกษาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มระดับหรือเพิ่มวุฒิการศึกษา 5) การอบรมเฉพาะทางหรือเฉพาะเรื่อง 6) การสนับสนุนการวิจัย (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2532)

ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่จัดระบบงานวิชาการ และการบริการศึกษา พยาบาลแก่เจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล นักศึกษา และเจ้าหน้าที่อื่นที่มาฝึกปฏิบัติงานพยาบาลในโรงพยาบาลโดยตรง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานสามารถสอนนิเทศและควบคุมกำกับงานในความรับผิดชอบ ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ งานวิชาการประกอบด้วย 1) งานพัฒนาเจ้าหน้าที่ 2) งานปฐมนิเทศ 3) งานบริการเอกสารตำราทางวิชาการ 4) งานส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ 5) งานให้คำปรึกษาแนะนำ 6) งานค้นคว้าวิจัยทางการพยาบาล 7) การบริการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2530)

งานวิชาการแผนกพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีหัวหน้าพยาบาลฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมและนิเทศงาน เป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ซึ่งมีขอบเขตและหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการประกอบด้วย 1) งานฝึกอบรม 2) โครงการฝึกปฏิบัติงาน 3) งานบริการวิจัย 4) โครงการพิเศษจัดโครงการพัฒนางานในแผนกพยาบาลเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษต่าง ๆ (แผนกพยาบาลสภาวิชาชีพไทย)

การดำเนินงานด้านวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชวิถี ประกอบด้วย

- 1) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
- 2) วางแผนจัดโปรแกรมการปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่ใหม่ในระดับฝ่าย
- 3) จัดให้มีการพัฒนาวิชาการทั้งระดับหอผู้ป่วยและระดับฝ่าย
- 4) เสนอขอทุนการศึกษาต่อและสนับสนุนให้มีการศึกษาเพิ่มเติม
- 5) พัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ
- 6) ให้ความร่วมมือในการค้นคว้าวิจัย นำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนางาน
- 7) จัดการอบรมเสริมความรู้แก่เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ

(คณะกรรมการโครงการพัฒนาวิชาชีพ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2535)

งานวิชาการของฝ่ายบริการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้า
- 2) จัดทำคู่มือการปฏิบัติการพยาบาลและมาตรฐานการพยาบาล
- 3) จัดทำโครงการสอนนักศึกษา
- 4) การวิจัยทางการพยาบาล (ฝ่ายบริการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ ดังนี้

- 1) จัดทำโครงการเพื่อศึกษาค้นคว้า
- 2) เตรียมการเพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรจากสถาบันอื่นมาศึกษาดูงาน
- 3) จัดทำตำราและเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่บุคลากร
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยทางการพยาบาล
- 5) จัดทำส่งเสริมการทำคู่มือปฏิบัติการพยาบาลและการสร้างมาตรฐานทางการพยาบาล
- 6) ส่งเสริมให้บุคลากรมีการเผยแพร่ผลงานและบริการทางวิชาการในและนอกสถาบัน (งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533)

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จัดให้มีคณะกรรมการวิชาการ โดยมีหัวหน้างานบริการพยาบาลเป็นประธาน รับผิดชอบงานด้านการศึกษา ดังนี้

- 1) ให้ความร่วมมือในด้านการศึกษาค้นคว้าปฏิบัติและการวิจัยแก่นักศึกษา และเจ้าหน้าที่จากสถาบันอื่น
- 2) ส่งเสริมการศึกษาของเจ้าหน้าที่งานบริหารพยาบาล
- 3) จัดการสอนฟื้นฟู
- 4) ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ ในการด้านการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และการป้องกันโรค (งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2532)

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มีหน้าที่ 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านบริการผู้ป่วย และด้านวิจัย ลักษณะงานวิชาการจะรวมงานด้านการศึกษา และด้านการวิจัย มีขอบเขต

- 1) ส่งเสริมเจ้าหน้าที่พยาบาล ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม
- 2) ทำการสอนและประเมินผลแก่นักศึกษาพยาบาลและนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล
- 3) ประเมินหลักสูตรการ

ศึกษาพยาบาลของโรงเรียนพยาบาล 4) ทำการแนะแนวการศึกษาและเผยแพร่วิชาชีพพยาบาล
 5) ให้ความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ในการให้การศึกษอบรมฝึกงานและดูงานทั้งในและนอกประเทศ
 6) ริเริ่มทำการวิจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัย ค้นคว้าเกี่ยวกับการศึกษา
 (ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี)

โรงพยาบาลศิริราช รับผิดชอบงานทางด้านวิชาการดังนี้ 1) วางแผนพัฒนาและควบคุม
 คุณภาพการพยาบาล 2) ดำเนินงานพัฒนาและควบคุมคุณภาพการพยาบาล 3) จัดบริการวิชาการ
 แก่ผู้เข้าศึกษา ดูงาน ทำวิจัย 4) เป็นศูนย์กลางรวบรวมและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการและ
 ข่าวสารต่าง ๆ แก่บุคลากร 5) ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตผู้ช่วยพยาบาล 6) การพยาบาล
 เฉพาะทาง 7) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพ (ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช)

งานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร
 มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อดำเนินการพัฒนากุศลกรของฝ่ายการพยาบาล มีขอบเขตความรับผิดชอบดังนี้
 1) งานศึกษาต่อเนื่อง 2) งานวิชาการ และมาตรฐานการพยาบาล 3) งานวิจัยและเผยแพร่
 วิชาการ 4) งานฝึกอบรม 5) งานติดตามประเมินผล (คู่มือข้าราชการ ฝ่ายการพยาบาล,
 2533)

จากขอบเขตความรับผิดชอบของฝ่ายการพยาบาลในสังกัดต่าง ๆ สรุปได้ว่า กิจกรรม
 งานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลในแต่ละโรงพยาบาลมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการพัฒนา
 บุคลากรพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ แต่ลักษณะ
 กิจกรรมงานวิชาการในแต่ละโรงพยาบาลมีทั้งความแตกต่างกันและความเหมือนกัน ซึ่งพอสรุป
 ประเด็นสำคัญ ๆ ในกิจกรรมการบริหารงานวิชาการได้ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ การพัฒนากุศลกร
 การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

งานวิชาการของพยาบาลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการพัฒนาให้เพิ่มขึ้น จากการ
 ศึกษาของกองการพยาบาลเพื่อพัฒนางานบริการในโรงพยาบาลศูนย์ทั่วประเทศ พบว่า ในเรื่องการ
 เพิ่มพูนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ยังไม่มีแผนที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร โรงพยาบาลบางแห่งมีงาน
 วิชาการครบตามเกณฑ์แต่ไม่มีลายลักษณ์อักษร และโรงพยาบาลบางแห่งยังขาดงานบางงานจาก
 เกณฑ์ที่กำหนด (กองการพยาบาล, 2531) เจ้าหน้าที่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมวิชาการ
 จากผลการวิจัยพอจะกล่าวได้ว่าในด้านวิชาการ 10 กว่าปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันไม่มีความแตกต่างกัน
 นั่นคือ มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับน้อย หรือไม่มีงานวิชาการทั้งที่ได้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเผยแพร่
 ให้วิชาชีพเป็นที่ยอมรับแก่สังคมมากขึ้น และเพื่อให้สังคมมองเห็นองค์ความรู้ของวิชาชีพ (กุลยา

ตันติผลาชีวะ, 2525) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา นันทา วสุริช (2517) พบว่า พยาบาลประจำการมีความเห็นส่วนใหญ่ว่าหัวหน้าตึกไม่สามารถให้คำแนะนำในด้านวิชาการได้ดีพอ ทำให้เจ้าหน้าที่พยาบาลขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และรัตนาวดี บุญญาประภา (2520) พบว่า พยาบาลประจำการมีความคิดเห็นต่อหัวหน้าตึกว่าทำน้อยในเรื่องของการให้ความรู้ แนะนำ สาธิตวิธีให้การพยาบาลผู้ป่วย การให้ความรู้เรื่องโรค และการพยาบาลที่พบในหอผู้ป่วย การจัดอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ การปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ ด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และกิจกรรมด้านวิจัยอยู่ในระดับน้อย (พรพรรณ แสงนิทกซ์, 2535) ส่วนด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาทางการพยาบาล พบว่า ขาดการประสานงานกันระหว่างฝ่ายบริการพยาบาลและฝ่ายการศึกษาพยาบาล (วิเชียร ทวีลาภ, 2521) โครงการจัดรูปแบบทางการศึกษาในคลินิกไม่มีระบบอย่างแท้จริง (สมจิต หนูเจริญกุล) การจัดการงานวิชาการในหอผู้ป่วยของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดกิจกรรมทางวิชาการและการสอนในคลินิก (พวงพิศ ชนะมณี, 2534)

โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงพยาบาลทั่วไปให้บริการแก่ประชาชนทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด มีนโยบายและลักษณะการบริหารงาน เป็นแหล่งบริการทางวิชาการ เป็นที่ศึกษาดูงานของนักศึกษาแพทย์ และนักศึกษานพยาบาลหลายหลักสูตร ฝ่ายการพยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถ ความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรการพยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ อันเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในสังคม

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมการบริหารงานวิชาการด้านการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล ในด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย จำแนกตามโรงพยาบาลของผู้บริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลอยู่ในระดับใด มีอุปสรรคและปัญหาในการบริหารงานวิชาการอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลศิริพยาบาล โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน และโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ การศึกษาครอบคลุมในเรื่องการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล
2. เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมการบริหารงานวิชาการชั้นปฏิบัติและประเมินผลตามสถาบัน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

สมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการ จำแนกตามสังกัด แผนกที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามค่านิยมทางวิชาชีพ พบว่า แตกต่างกัน โดยพยาบาลประจำการที่มีค่านิยมทางวิชาชีพสูง มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการสูงกว่าพยาบาลประจำการที่มีค่านิยมทางวิชาชีพปานกลาง และค่านิยมทางวิชาชีพต่ำ (พรพรรณ แสงพิทักษ์, 2535)

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดการงานวิชาการในหอผู้ป่วยของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบการจัดการงานวิชาการในหอผู้ป่วยจำแนกตามตัวแปร พบว่า อายุ ประสบการณ์ในการบริหารงาน ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล ขนาดของโรงพยาบาล และลักษณะความเป็นผู้นำ โดยส่วนรวมและแต่ละงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนแผนกที่ปฏิบัติงานมีงานวิชาการส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกแต่ละงาน พบว่า การปฐมนิเทศ และการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกแต่ละงาน พบว่า การปฐมนิเทศและการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่มีความแตกต่างกัน แต่การสอนในคลีนิกมีความแตกต่างกัน โดยแผนกกุมารเวชกรรม และแผนกสูติ-นรีเวชกรรม มีการจัดการสอนผู้ป่วยและญาติมากกว่าแผนกหอผู้ป่วยหนัก (พวงนิต ชนะมณี, 2534)

การที่องค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้นั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มของตนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่ม เพื่อดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรตามวิถีทางและขอบเขตที่องค์กรได้กำหนดไว้ (Sayles, 1964) จากแนวคิดงานวิชาการของบลาวน์ (Blau, 1973) กล่าวว่า งานวิชาการในแต่ละองค์กรจะแตกต่างกันตามความเชื่อพื้นฐาน ชนิดขององค์กร และขนาดขององค์กร ในสถาบันที่มีการกระจายอำนาจ จะมีงานวิชาการมากกว่ารวมอำนาจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า

1. การบริหารงานวิชาการ ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน
2. การบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ขึ้นตอน การปฏิบัติ และการประเมินผล จำแนกตามโรงพยาบาลไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร คือ ผู้บริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษากิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลวชิรพยาบาล โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน และโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ขึ้นการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล
3. งานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ
 - 3.1 การพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้
 - 3.1.1 การศึกษาต่อ
 - 3.1.2 การฝึกอบรม
 - 3.1.3 การให้คำปรึกษาแนะนำ

- 3.2 การส่งเสริมงานวิชาการ ประกอบด้วย
 - 3.2.1 การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
 - 3.2.2 การจัดทำมาตรฐานทางการพยาบาล
 - 3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพทางการพยาบาล
 - 3.2.4 การจัดทำคู่มือปฏิบัติการพยาบาล
 - 3.2.5 การประสานงานในการบริการวิชาการ
- 3.3 การค้นคว้าวิจัย

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

- 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 แห่ง
- 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล

ชั้นการวางแผน ชั้นการปฏิบัติ และชั้นการประเมินผล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงพยาบาลที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4 แห่ง คือ วชิรพยาบาล โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน และโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

2. การวางแผน หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการวางแผนที่ผู้ปฏิบัติงาน วิชาการจัดทำแผนงานด้านวิชาการ อันได้แก่การพัฒนาศูนย์กลาง การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัยเป็นระบบไว้ล่วงหน้า กำหนดขอบข่ายและกิจกรรมงานวิชาการไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร กำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่จะปฏิบัติกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผล ให้เป็นไปตามแผน โดยกำหนดว่าจะทำอะไร กับใคร เมื่อไร และทำอย่างไร

3. การปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมการที่ฝ่ายการพยาบาล กรุงเทพมหานคร ดำเนิน งานวิชาการในเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์ของงาน การกำหนดโครงสร้าง และการ จัดกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้การ สนับสนุนและช่วยเหลือขณะที่มีการดำเนินกิจกรรมวิชาการ โดยใช้ภาวะผู้นำ การวินิจฉัยสั่งการ การนิเทศงาน การควบคุมดูแลการปฏิบัติ

4. การประเมินผล หมายถึง กิจกรรมการวัดและตีความผลการปฏิบัติงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลวชิรพยาบาล โรงพยาบาลกลาง ตากสิน และเจริญกรุงประชารักษ์ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. กิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล หมายถึง กิจกรรมการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลของงานวิชาการ มี 3 ด้าน คือ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย ที่ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดขึ้นโดยมุ่งที่จะให้บุคลากรพยาบาล นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทั้งภายในและภายนอกที่มาใช้งานเป็นสถานฝึกปฏิบัติงานการพยาบาล เพื่อเกิดการเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์

5.1 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กิจกรรมการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถของบุคลากรในฝ่ายการพยาบาล ซึ่งได้แก่

5.1.1 การศึกษาต่อ หมายถึง การเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา หรือสถาบันวิชาชีพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และให้ได้มาซึ่งปริญญาหรือประกาศนียบัตร

5.1.2 การฝึกอบรม หมายถึง การเข้ารับความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นความจำเป็นและความต้องการของตนเอง หรือของหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์อาจจะเป็น การประชุมวิชาการ การสัมมนา การประชุมพิเศษ การดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

5.1.3 การให้คำปรึกษาแนะนำ หมายถึง การที่ได้รับคำปรึกษาแนะนำ ทั้งในเรื่องการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัว เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ และกระตุ้นส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

5.2 การส่งเสริมงานวิชาการ หมายถึง การให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมงานทางวิชาการครอบคลุมงาน 5 งาน คือ

5.2.1 การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หมายถึง กิจกรรมการเผยแพร่ งานวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำวารสารการพยาบาล การจัดทำตำรา เอกสารทางวิชาการ และการเป็นวิทยากร

5.2.2 การจัดทำมาตรฐานทางการพยาบาล หมายถึง การจัดทำเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการพยาบาล

5.2.3 การตรวจสอบคุณภาพทางการพยาบาล หมายถึง การประเมินบริการพยาบาล เพื่อตัดสินคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์การพยาบาลว่าบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้หรือไม่เพียงใด

5.2.4 การจัดทำคู่มือปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การจัดทำเอกสารหรือคู่มือ เพื่อให้บุคลากรของฝ่ายการพยาบาลนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาล

5.2.5 การประสานงานในการบริการวิชาการ หมายถึง การประสานงานในการจัดทำโครงการสอนสุขศึกษา การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

5.3 การค้นคว้าวิจัย หมายถึง การจัดให้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการบริหารด้านการพยาบาลและบริการพยาบาล เพื่อให้เกิดคุณภาพทางการพยาบาล ประกอบด้วย

5.3.1 การส่งเสริมการวิจัย หมายถึง การจัดให้มีคณะกรรมการการวิจัย การเผยแพร่ความรู้เรื่องการวิจัย การหาทุนสนับสนุนการทำวิจัย และการให้คำปรึกษาในการทำวิจัย

5.3.2 การเผยแพร่งานวิจัย หมายถึง การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน การเผยแพร่ผลงานวิจัยไปยังนอกองค์การหรือเผยแพร่ภายในองค์การ

6. ปัญหา หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพต่าง ๆ ที่เป็นข้อขัดข้องในการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดสำนักกรุงเทพมหานคร ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลน้อยกว่าที่คาดหวัง

7. ผู้บริหารงานวิชาการ หมายถึง หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ด้านวิชาการและด้านฝึกอบรม ผู้ชำนาญเฉพาะทาง ผู้ตรวจการ และพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งและเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการปฏิบัติงานวิชาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การวางแผนกิจกรรมงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย ที่สามารถนำไปปรับปรุงในการวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การปฏิบัติกิจกรรมงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย อันเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการของฝ่ายการพยาบาลได้ดีขึ้น

3. การประเมินผลงานกิจกรรมงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ในด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย อันเป็นแนวทางให้ผู้บริหารงานวิชาการ ฝ่ายการพยาบาลนำมาใช้ปรับปรุงการประเมินผลงานวิชาการได้ดียิ่งขึ้น

4. ปัญหาในกิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางที่ผู้บริหารนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหามีอยู่ให้ลดน้อยลงหรือแก้ไขให้ปัญหาหมดไป